

ZWART-WIT?

Nadelen en risico's van zwartwerk

Inhoud	De leerlingen denken na en discussiëren over voor- en nadelen van zwartwerk. Ze vertrekken vanuit hun eigen ervaringen en voorkennis maar gaan ook op zoek naar meer informatie op het internet en bij organisaties als vzw Jobwerking, vakbonden, het Ministerie van Arbeid en Tewerkstelling. Resultaat van deze zoektocht is een overzicht van nadelen en risico's die verbonden zijn aan zwartwerk.
Doelgroep	2de graad BSO
Vakgebied	PAV
Duur	1-2 uren
Materialen	werkblad 1 , werkblad 2 , computer(s) met internetaansluiting, brochures aan te vragen bij vakbonden en andere organisaties (zie de informatie op de werkbladen)
Doelen	<ul style="list-style-type: none"> ● eigen meningen en gevoelens kunnen uiten ● informatie uit uiteenlopend voor de leerlingen bestemd tekstmateriaal en voor hen bestemde formulieren kunnen begrijpen en gebruiken ● onder begeleiding gebruik kunnen maken van informatie- en communicatietechnologie

Lesschema

fase	groepering	activiteit	materiaal
1	klassikaal	Ik geven aan of ze al ooit een job hebben gehad en of die job officieel was of zwartwerk	
2	per vier	Ik brainstormen over voor- en nadelen van zwartwerk	
3	klassikaal	Ik stellen hun resultaten klassikaal voor, lichten deze toe en geven aan waar ze hun argumenten en informatie vandaan gehaald hebben	
4	per vier	Ik zoeken informatie over nadelen en risico's verbonden aan zwartwerk	werkblad 1 en 2
5	klassikaal	Ik stellen de resultaten uit fase 4 klassikaal voor	
6	klassikaal	Ik bespreken de manier waarop ze te werk zijn gegaan en stellen vast waarover ze van mening zijn veranderd	

Lesbeschrijving

●●● Fase 1

Leg klassikaal drie vragen voor aan de leerlingen en laat hen antwoorden door hun hand op te steken.

- Wie heeft er al ooit een vakantie-, weekend- of andere job gehad?
- Bij wie was die job officieel aangegeven?
- En wie heeft er al ooit in het zwart gewerkt?

Laat enkele leerlingen kort iets vertellen over hun job.

Ga klassikaal na of de leerlingen weten wat zwartwerk is. Laat hen formuleren wat men bedoelt met werken 'in het zwart'.

Vertel de leerlingen dat ze tijdens deze les samen gaan uitzoeken of het nu wel zo slim is om in het zwart te werken en waarom wel of waarom niet.

●●● Fase 2

Laat de leerlingen in groepjes van vier brainstormen over voor- en nadelen van zwartwerk. De leerlingen moeten er zoveel mogelijk zoeken en deze noteren. Ze kunnen hierbij terugvallen op eigen ervaringen en voorkennis.

●●● Fase 3

In deze fase brengen de leerlingen de resultaten van hun brainstorm klassikaal samen. In een grote klasgroep laat je eerst telkens twee groepen elkaars lijstjes vergelijken en aanvullen. Laat daarna de verschillende groepen hun lijstjes met voor- en nadelen van zwartwerk klassikaal voorstellen en breng de resultaten op bord. Laat de groepen niet telkens alles opsommen, maar enkel aanvullen wat nog niet werd gezegd door voorgaande groepen.

Stel tussendoor indien nodig vragen ter verduidelijking bij punten die leerlingen naar voren brengen.

Vraag zo nu en dan al eens hoe leerlingen bepaalde argumenten pro of contra zwartwerk te weten gekomen zijn: uit eigen ervaring, van horen zeggen, uit bepaalde informatiebronnen?

Overloop samen met de leerlingen het uiteindelijke resultaat op bord:

- Hoeveel voor- en nadelen zijn er opgesomd?
- Bestaat er discussie over bepaalde punten?
- Zijn er voor- en nadelen die elkaar tegenspreken?
- Zijn er argumenten waar twijfel over bestaat of dat ook echt zo is?

Dit klassengesprek is een aanzet om in fase 4 extra informatie te gaan zoeken.

●●● Fase 4

Leg de leerlingen uit dat ze in deze fase informatie gaan zoeken die een aanvulling, bevestiging of correctie kan zijn op de argumenten die ze zelf al in kaart hebben gebracht.

Brainstorm kort klassikaal over informatiekanalen die leerlingen zelf al kennen en zouden raadplegen. Vul dit aan met de tips uit *Klasse* op werkbladen 1 en 2 (downloadbaar op pagina 1).

Niet alle leerlingen moeten dezelfde informatie opzoeken. Geef ieder groepje een onderwerp dat ze verder moeten uitpluizen: bijvoorbeeld de risico's van zwartwerk, de gevolgen van zwartwerk voor het loon of argumenten die in fase 3 werden vermeld maar waar discussie over ontstond, enzoverder.

Zorg ervoor dat de leerlingen in de groepjes zelf de taken ook verdelen:

- Wie pluist welke informatiebronnen uit?
- Wie neemt verslag van het gesprek?
- Wie zal straks het resultaat voorstellen aan de hele klas?

●●● Fase 5

Laat de woordvoerders van de verschillende groepen hun resultaten voorstellen. Vul dit aan op het bordschema van de eerste brainstorm.

Ga eventueel dieper in op bepaalde nieuwe elementen. Sta klassikaal met de leerlingen stil bij wat deze extra informatieronde heeft opgeleverd:

- Zijn er bepaalde argumenten onderuit gehaald?
- Zijn er nieuwe elementen opgedoken waar tot nu toe niemand aan gedacht had?

●●● Fase 6

Evalueer de les klassikaal aan de hand van de volgende vragen:

- Verliep fase 4 naar wens? Werd er gewerkt volgens gemaakte afspraken? Hebben de leerlingen ook iets van elkaar opgestoken? Wat?
- Heeft het discussie- en zoekwerk de mening van de leerlingen over zwartwerk beïnvloed? Waarover zijn ze van mening veranderd?